

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 77 Nisan 2021 & Volume: 14 Issue: 77 April 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

HUZUREVİ ÇALIŞANLARININ YAŞLILARA YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: İSTANBUL ANADOLU YAKASI ÖRNEĞİ* AN INVESTIGATION OF THE ATTITUDE OF NURSERY WORKERS TOWARDS THE ELDERLY IN TERMS OF SOME VARIABLES: ISTANBUL ANATOLIAN SIDE CASE

Yücel TUNCER**

Öz

Araştırma İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet yürüten Göztepe Semiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde görev yapan toplam 322 çalışan üzerinde gerçekleştirilmiştir. İstanbul İli Anadolu Yakası örneğinde huzurevi çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarını ve bu tutumların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ilişkin özellikler ve sosyal yaşama ilişkin görüşler ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada verilerin toplanmasında anket formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeğinin Türkçe Formu kullanılmıştır. Verilerin analizlerinde sayı, yüzdelik oran, ortalama, standart sapma, minimum -maksimum değerler ile One-Sample Kolmogorov-Smirnov, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı olumlu tutum sahibi oldukları ve çalışanların yaşlılara karşı tutum puanları ortalaması ile yaş, yaşlılık kavramının yaptığı çağrışım (şefkat, depresyon, bilgelik, zihinsel azalma ve işe yaramazlık), huzurevinde yaşlılarla çalışmaktan memnuniyet durumu, yaşlı bireyle çalışırken en sık yaşanan sorun (yaşlının fazla beklentileri), görev yapılan ünvan, huzurevinde görev yapılan birim, çalışanların kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışını etkileyen etmen (dini faktörler), gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluştaki çalışmayı isteme durumu, evde yaşlı bireyin bakılmasını isteme durumu, ailedeki yaşlı bireyle yüz yüze görüşme sıklığı, ailede bulunan yaşlı birey/bireylerle telefonda görüşme sıklığı ve yaşlı ile sosyal ilişkilerden doyum alma durumu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlanma, Tutum, Yaşlı Ayrımcılığı, Huzurevi Çalışanları.

Abstract

Göztepe Semiha Şakir Nursing Home Elderly Care and Rehabilitation Center, Maltepe Nursing Home Elderly Care and Rehabilitation Center, which operates under the İstanbul Provincial Directorate of Family, Labor and Social Services, It was carried out on 322 employees working in Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Nursing Home Elderly Care and Rehabilitation Center. In this study, which aims to examine the attitudes of nursing home workers towards the elderly and the relationship of these attitudes with socio-demographic, work-related characteristics and views on social life in the Anatolian Side of İstanbul, the questionnaire form and the Turkish Form of the Kogan Attitude Scale towards the Elderly were used to collect the data. Number, percentage ratio, average, standard deviation, minimum-maximum values and One-Sample Kolmogorov-Smirnov, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests were used in the analysis of the data. As a result of the study, it was found that nursing home employees have a positive attitude towards the elderly and the average attitude scores of employees towards the elderly and age, the connotation of the concept of old age (affection, depression, wisdom, mental decline and uselessness), satisfaction with working with the elderly in the nursing home, the problem (excessive expectations of the elderly), the title served, the unit served in the nursing home, the factor affecting the behavior of the employees towards the elderly who receive service from the institution (religious factors), the status of wanting to work in an organization serving the elderly in the future, the status of the elderly person at home, the elderly in the family It was determined that there is a significant difference between the variables of the frequency of meeting face to face with the individual, the frequency of talking to the elderly person / individuals in the family on the phone, and the status of the elderly and social relations satisfaction.

Keywords: Old Age, Aging, Attitude, Elder Discrimination, Nursing Home Employees.

* Bu çalışma, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlanmış "Huzurevi Çalışanlarının Yaşlılara Yönelik Tutumlarının Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: İstanbul Örneği" adlı başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

** Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, ORCID: 0000-0003-1103-7311, yuceltuncer25@yahoo.com

GİRİŞ

Yaşlılık ve yaşlanma, insanlığın var oluşu kadar eski bir olgudur. Yaşlılık, önlenmesi mümkün olmayan ve geriye döndürülemeyen bir süreçtir. Yaşlılık, kültürlerle ve tarihsel süreçlere göre farklılık göstermekle birlikte yaşlılığı genel olarak yetişkinlik döneminden sonra başlayan, bireyin çeşitli sosyal, fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşadığı; fiziksel görünüm, bulunduğu konum, güç ve roller açısından (Asımgil ve Çekmegil, 2010, 165) kayıp ve çöküşlerin görüldüğü bir dönem (Arpacı, 2005, 15) olarak tanımlamak mümkündür.

Tıp alanındaki teknolojik ve bilimsel gelişmeler, eğitim seviyesinin yükselmesi, erken teşhis ve tedavi metotlarının uygulanması, koruyucu sağlık hizmetlerinde ki tedbirlerin artması, hijyen ve sağlık hizmetlerine erişimin artması, yeterli ve dengeli beslenme, sağlıklı yaşam tarzının benimsenmesi, barınma koşullarının iyileşmesi, ortalama yaşam beklentisinin artması, bebek ölümlerinin ve doğurganlık hızının azalması vb. faktörler nedeniyle tüm dünyada yaşlı nüfus oranı giderek artmaktadır. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi Nüfus Bölümünün Dünya Nüfus Görünümleri 2017 revizyon raporuna göre dünyada 60 yaş ve üzeri yaşlarda 962 milyon insan olduğu tahmin edilmektedir. 60 yaş ve üzeri nüfusun, yılda yaklaşık %3 oranında büyüdüğü belirtilmektedir. Yine bu raporda, dünyada ki yaşlı birey sayısının 2030'da 1,4 milyar, 2050'de 2,1 milyar olacağı ve 2100'de 3,1 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir (UN, 2017, 11). Ülkemize gelince TÜİK (2020) verilerine göre 2019 yılı için yaşlı nüfusun, toplam nüfus içindeki oranı %9,1'dir. Ülkemizde yaşlı nüfus oranının 2023'te %10,2'ye, 2040'ta ise %16,3'e ulaşacağı öngörülmektedir.

Yaşlı nüfusun genel nüfus içinde artması sosyal, aile ve ekonomik yaşam alanında problemlere yol açmaktadır. Bu sorunların, yeterli iş ve hizmet olanakları, sağlık hizmetlerinden yararlanma, sosyal güvenlik kurumlarının finansmanı ve örgütlenmesi, sağlık giderlerinin karşılanması alanlarında meydana gelmesi beklenmektedir. Ayrıca yaşlıların yeterli gelir sağlama, yaşlanma sürecine uyum, aile ve yakın çevre aracılığıyla sağlanan sosyal destek, barınma, emeklilik vb. alanlarda da problemler yaşayacağı dile getirilmektedir (Akgün, Bakar ve Budakoğlu, 2004 Çilingiroğlu ve Demirel, 2004, s. 226; Soyuer, Ünalın, Güleser ve Elmalı, 2010, s. 21). Tüm bu sorunlarla yaşlı bireylerin karşılaşmasının toplumsal bir neticesi olarak yaşlı ayrımcılığı ortaya çıkmaktadır (Altay ve Aydın, 2015, 12; Olak ve Tümer, 2017, 55). Böylece yaşlı bireylere yönelik olumsuz tutumlar gelişebilmektedir.

Yaşlı ayrımcılığı, yaşlı bireylere karşı tutum biçimi olup bu iki kavram literatürde beraber incelenmektedir (Arun ve Pamuk, 2014). Yaşlılara yönelik tutumlar nötr, olumsuz ya da olumlu olarak ele alınmaktadır. Palmore (1999)'a göre olumlu tutumlar mutluluk, bilgelik, özgürlük ve güvenilirlik gibi unsurları içerirken olumsuz tutumlar ise cinsel yaşantının olmaması, izolasyon, bilişsel işlevlerde gerileme, depresyon, hastalık, yoksulluk, işe yaramazlık vb. unsurları kapsamaktadır.

Endüstrileşmenin, göçlerin ve kentleşmenin artması, kadının iş hayatına katılımı, ekonomik güçlükler, sosyal yaşamdaki değişiklikler, geleneksel aile yapısından çekirdek aile yapısına geçiş başta büyük kentlerde olmak üzere aile yapısında değişimlere sebep olmuştur. Tüm bu değişim/değişiklikler, yaşlının bakımına ilişkin sorunları gündeme getirmiştir (Akdemir, Çınar ve Görgülü, 2007, 216). Ekonomik, toplumsal, sosyal ve aile yaşamında yaşanan bu değişikliklere rağmen ülkemizde yaşlı bireylerin bakımı, geleneksel toplum yapısı nedeniyle çoğunlukla aileleri tarafından yapılmaktadır. Ancak yaşlı bireylerin artan fonksiyonel bağımlılıklarının evde bakımı güçleştirmesi gerek yaşlı gerekse de yaşlı ailesi tarafından yatılı kurum bakımının tercih edilmesine sebep olmaktadır. Ülkemizde yatılı kurum bakım hizmetleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ait huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde; yerel yönetimlere, azınlıklara, vakıf ve derneklere, diğer Bakanlıklara ve özel teşebbüse ait huzurevlerinde verilmektedir. Yaşlı birey için huzurevi, ilk defa karşılaştığı çeşitli kültürlerden gelen insanlarla beraber yaşamak mecburiyetinde olduğu bir ortamdır. Bu sebeple yaşlının, huzurevine uyumuna etkide bulunan önemli etkenlerden birisi de huzurevi çalışanlarının tutumudur.

Toplumun sosyal ve kültürel yapısı, toplumun ve toplumdaki bireylerin yaşlılığı algılayışı, davranış ve tutumlarında ki değişiklikler, yaşlılara sunulan hizmetlere yansımaktadır (Adıbelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013, 2; Akdemir vd., 2007, 215; Özdemir ve Bilgili, 2014, 129). Yaşlılık ve yaşlanmayla ilgili olumlu veya olumsuz tutumlar, yaşlılara sunulan bakımın niteliğiyle doğrudan ilgilidir (Wade, 1999). Önyargılar, toplumsal mitler ve bilgi eksikliği bakım hizmeti sunucularının kaliteli bakım hizmeti vermesine engel teşkil eden etmenler arasında sayılmaktadır (Lantis, Green ve Joyce, 2002). Bu bağlamda kurumsal düzeyde yaşlıya hizmet sunan personelin yaşlanma ve yaşlılığa dair tutumları, sunulan hizmetin kalitesini etkileyen faktörlerdendir.

Bu araştırma, huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarını ve bu tutumların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ilişkin özellikler ve sosyal yaşama ilişkin görüşler açısından İstanbul İli Anadolu Yakası örneğinde incelenmesini konu almıştır. İstanbul İli Anadolu Yakası örneğinde huzurevi çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarını ve bu tutumların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ilişkin özellikler ve sosyal yaşama ilişkin görüşler ile olan ilişkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın problemini şu soru cümleleri oluşturmaktadır:

- Huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumu nasıldır?
- Huzurevi çalışanlarının sosyo-demografik özellikleri ile yaşlılara karşı tutum puanları ortalaması arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Huzurevi çalışanlarının çalışma yaşamına ilişkin özellikleri ile yaşlılara karşı tutum puanları ortalaması arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Huzurevi çalışanlarının sosyal yaşama ilişkin görüşleri ile yaşlılara karşı tutum puanları ortalaması arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Literatürde yaşlı bireylere yönelik yatılı kurum bakımı hizmetlerinin verildiği huzurevlerinde yaşlı/yaşlılığa yönelik tutumlar ve bu tutumların bazı değişkenlerle olan ilişkisini belirlemeye yönelik araştırmaların, çok sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Çok sınırlı olan bu araştırmalarda ise yaşlı/yaşlılığa yönelik tutumlar, yalnızca yaşlı bakım personeli açısından ele alınmıştır. Bu araştırmanın, diğer araştırmalardan önemi huzurevi çalışanlarının tamamını kapsayıcı bir şekilde bütüncül bir bakış açısıyla yaşlılara yönelik tutumlarını ve bu tutumların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ilişkin özellikler ve sosyal yaşama ilişkin görüşler ile olan ilişkisini incelemesidir.

2. YÖNTEM

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma, İstanbul İli Anadolu Yakası örneğinde huzurevi çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarını ve bu tutumların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ilişkin özellikler ve sosyal yaşama ilişkin görüşler ile olan ilişkisini incelemek amacıyla açıklayıcı olarak yapılmıştır. Açıklayıcı araştırmalar “*olgulara ilişkin çeşitli değişkenler arasında nedensel ilişkiler bulmaya ve sosyal olguları bu nedensellik üzerinden açıklamaya*” çalışır. Açıklayıcı araştırmanın amacı, istatistiksel teknikler aracılığıyla, hipotezde iddaa edilen ilişkinin gerçekten var olup olmadığını ortaya koymaktır (<http://www.bingol.edu.tr/media/205521/sayt-bolum9-Arastirma-Yontem-ve-Tekniklerinin-Secimi.pdf>).

2.1. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, 17.04.2019 - 21.05.2019 tarihleri arasında İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı olarak İstanbul İli Anadolu Yakasında hizmet veren Göztepe Semiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini, yukarıda bahsedilen huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde çeşitli unvanlarda görev yapan toplam 348 çalışan oluşturmaktadır. Kısacası araştırma evreni, İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı İstanbul İli Anadolu Yakasında bulunan kamuya ait huzurevi çalışanlarından oluşmaktadır. Araştırmada örneklem seçimi yapılmayarak Göztepe Semiha Şakir, Maltepe ve Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde araştırmanın yapıldığı dönemde fiilen görev yapan personelin tümüne ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırmaya, 322 çalışan katılmış olup çalışmaya katılım oranı %92,52 olarak bulunmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, Anket Formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği Türkçe Formu ile toplanmıştır.

2.3.1. Anket Formu

Literatür taraması yapılarak araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu, üç bölüm olmak üzere toplam 36 sorudan oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde, huzurevi çalışanlarının sosyo-demografik özelliklerini; ikinci bölümünde çalışma yaşamına ilişkin özelliklerini, üçüncü bölümünde ise sosyal yaşama ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

2.3.2. Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği Türkçe Formu

1961 yılında Nathan Kogan tarafından geliştirilen Kogan Attitudes Toward Old People Scale “KOPS”, bireylerin yaşlılara yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla oluşturulmuş bir ölçektir. Bu ölçek, sağlık çalışanları üzerinde uygulandığı gibi toplumun yaşlılara ilişkin tutumunu saptamak amacıyla çeşitli

meslek gruplarına da uygulanmıştır (Kogan, 1961; Akt. Adıbelli vd., 2013). Bu araştırmada “Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği'nin” Kılıç ve Adıbelli (2011) tarafından Türk toplumuna geçerlik güvenirliği yapılarak uyarlanan formu, kullanılmıştır. Kılıç ve Adıbelli (2011) tarafından yapılan Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması neticesinde ölçek 13 pozitif, 13 negatif ifade olmak üzere toplam 26 maddeye indirgenmiştir. Toplam 26 maddeden oluşan ölçekte, ölçek toplam puanı en düşük 26, en yüksek ise 156 puandır. Toplam puanın artması, bireyin yaşlılara yönelik pozitif tutum içerisinde olduğunu göstermektedir (Kılıç ve Adıbelli, 2011).

2.4. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma verileri, 17.04.2019- 21.05.2019 tarihleri arasında mesai saatleri ve hafta sonları Göztepe Semiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde, Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde ve Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde kuruluş müdürleri ve nöbetçi amirlerin gözetiminde araştırmacı tarafından huzurevi çalışanlarına araştırmaya ilişkin açıklayıcı bilgi verildikten sonra toplanmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmaya gönüllü katılım sağlayan huzurevi personelinden, yazılı onam alınmıştır. Verilerin toplanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı'ndan ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasını yapan yazarlardan yazılı izin alınmıştır (Kılıç ve Adıbelli, 2011). Bunun yanı sıra araştırmaya ilişkin T.C. Yalova Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan 01.04.2019 tarih ve 93772138 sayılı yazı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.

2.5. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi, SPSS (Statistical Package For Social Science) 23.0 paket programı ile yapıldı. Huzurevi çalışanlarının sosyodemografik özellikleri, çalışma yaşamına ilişkin özellikleri ve sosyal yaşama ilişkin görüşleri araştırmanın bağımsız değişkenlerini; Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği (YKTÖ) toplam puan ortalaması ise bağımlı değişkenini oluşturmaktadır. Tanımlayıcı istatistiklerin sunulmasında sayı, yüzdelik oran, ortalama, standart sapma, minimum -maximum değerler kullanılmıştır. Huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanlarının, normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi yapıldı. Normallik analizi sonrası normal dağılım göstermeyen ikili grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, normal dağılım göstermeyen üç ve üzeri grup karşılaştırmalarda ise Kruskal-Wallis H testi uygulandı. Araştırmanın bulguları, %95'lik güven aralığında ve $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada ulaşılan bulgular Göztepe Semiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ve Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde çalışan personellere genellenebilir.

Araştırmanın bulguları, Göztepe Semiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Prof. Dr. Fahrettin Kerim-Nilüfer Gökay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi çalışanlarının anket sorularını, Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeğini algılama ve yorumlama becerileriyle ve bu merkezlerde çalışanlardan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Ankete katılacak personelin vardiyalı çalışması, hastanede refakatçi olması, nöbet izni ve sağlık durumu nedeniyle raporlu olması, yıllık izin gibi gerekçelerle kuruluşlarda bulunmaması, katılımcı sayısını etkileyen bir diğer sınırlılıktır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu başlık altında araştırmaya katılan huzurevi çalışanlarının sosyo-demografik özelliklerine, çalışma yaşamlarına, sosyal yaşamlarına ve huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

3.1. Huzurevi Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1'de, huzurevi çalışanlarının sosyo-demografik özelliklerine ve huzurevi çalışanlarına yaşlılık kavramının çağrıştırdığı ifadelerle ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo incelendiğinde huzurevi çalışanlarının %47,5'i 41-50 yaş aralığında, %27,0'si 31-40 yaş aralığında, %15,8'i 51-65 yaş aralığında, %9,6'si ise 20-30 yaş aralığında bulunmaktadır.

Tablodaki bilgilere göre yaşlılık kavramının, huzurevi çalışanlarının %21'ine şefkat, %16'sına hastalık, %15'ine güçsüzlük ve yalnızlık, %7'sine bilgelik, %6'sına zihinsel azalma ve depresyon, %5'ine bağımlılık, %4'üne mutluluk, %3'üne işe yaramazlık ve %2'sine ise yoksulluk kavramını çağrıştırdığı görülmektedir.

Tablo 1: Huzurevi Çalışanlarının Sosyo-demografik Özellikleri (n=322)

Sosyo-demografik Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
20-30	31	9,6
31-40	87	27,0
41-50	153	47,5
51-65	51	15,8
Yaşlılık Kavramının Huzurevi Çalışanlarında Yaptığı Çağrışım İfadeleri*		
Şefkat	217	21
Bağımlılık	51	5
Depresyon	63	6
Bilgelik	76	7
Yalnızlık	153	15
Zihinsel azalma	65	6
Hastalık	164	16
Yoksulluk	20	2
İşe yaramazlık	28	3
Mutluluk	45	4
Güçsüzlük	161	15

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir.

3.2. Huzurevi Çalışanlarının Çalışma Yaşamı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de, huzurevi çalışanlarının çalışma yaşamı özelliklerine ilişkin bulgular sunulmaktadır. Tablodaki bilgiler yaşlılarla çalışmaktan memnuniyet durumu değişkeni açısından incelendiğinde; katılımcıların %83,9’u huzurevinde yaşlılarla çalışmaktan memnun, %16,1’i ise huzurevinde yaşlılarla çalışmaktan memnun değildir.

Huzurevi çalışanlarının en sık yaşadığı sorunlar ise %25’le yaşının memnuniyetsizlik durumları, %21’le iletişim, %16 ile fazla beklentiler, %13’le kurum kurallarına uymama, %10 ile sözlü veya fiziksel saldırı, %8’le yaşının kişilik özellikleri, %4’le ziyaretçiler, %2 ile ekip çalışması ve %1’le yaşlı bakımıdır.

Görev yapılan unvan açısından değerlendirildiğinde araştırmaya dahil olan huzurevi çalışanlarının %32,6’sı bakım personeli, %21,4’ü temizlik personeli, %10,6’sı garson, %7,1’i memur, %4,0’ü hemşire, %3,7’si güvenlik görevlisi, %2,5’i danışma ve yönlendirme personeli, %2,2’si müdür yardımcısı, %2,2’si psikolog, %2,2’si fizyoterapist, %1,9’u aşçı/aşçıbaşı, %1,6’sı şoför, %1,2’si sosyal çalışmacı, %0,9’u teknisyen ve teknisyen yardımcısı, %0,9’u sosyolog, %0,9’u müdür, %0,9’u diğer(gıda teknikeri), %0,6’sı öğretmen, %0,6’sı diyetisyen, %0,6’sı sağlık memuru, %0,6’sı kaloriferci, %0,3’ü bulaşıkçı ve %0,3’ü doktordur. Bakım ve temizlik personeli, huzurevi çalışanlarının toplamının yarısını oluşturmaktadır.

Huzurevinde görev yapılan birimin betimsel analizinin neticesine göre huzurevi çalışanlarının %31,4’ü bakımda, %19,6’sı temizlik biriminde, %14,3’ü beslenme servisinde, %11,2’si idari birimde, %6,2’si sağlık servisinde, %4,3’ü sosyal serviste, %3,7’si güvenlikte, %3,4’ü danışma ve yönlendirmede, %2,2’si fizyoterapi servisinde, %2,2’si teknik serviste ve %1,6’sı ise ulaşırmada görev yapmaktadır.

Huzurevi çalışanlarının kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmenler değerlendirildiğinde; çalışmaya katılan huzurevi personelinin %27’si personel sayısındaki yetersizliğin, %24’ü iş yorgunluğunun, %19’u iş stresinin, %9’u yaşlı bakıma ilişkin bilgi yetersizliğinin, %8’i uygun olmayan çalışma koşullarının, %6’sı kültürel faktörlerin, %3’ü çalışanların yaşlarının, %2’si yaşlılıkla ilgili ön yargıların, %1’i dini faktörlerin ve diğer etmenlerin (tükenmişlik, metal yorgunluğu, gelir durumundaki dengesizlik ve çalışanın kişisel özelliği) yaşlılara yönelik davranışlarını etkilediğini belirtmektedir.

Gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluştaki çalışma isteği açısından bakıldığında, huzurevi çalışanlarının %65,5’i çalışmak istediğini, %34,5’i ise çalışmak istemediğini ifade etmektedir.

Tablo 2: Huzurevi Çalışanlarının Çalışma Yaşamı Özellikleri (n=322)

Çalışma Yaşamı Özellikleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Huzurevinde Yaşlılarla Çalışmaktan Memnuniyet Durumu		
Memnunum	270	83,9
Memnun değilim	52	16,1
Yaşlıyla Çalışırken En Sık Yaşanan Sorunlar*		
İletişim	90	21
Ziyaretçiler	17	4
Memnuniyetsizlik durumları	110	25
Fazla beklentiler	71	16
Sözlü veya fiziksel saldırı	44	10
Kurum kurallarına uymamaları	57	13
Bakım	5	1
Ekip Çalışması	9	2
Kişilik özellikleri	34	8
Görev Yapılan Ünvan		
Doktor	1	0,3
Bakım personeli	105	32,6
Memur	23	7,1
Temizlik personeli	69	21,4
Danışma ve yönlendirme personeli	8	2,5
Güvenlik görevlisi	12	3,7
Teknisyen ve teknisyen yardımcısı	3	0,9
Şoför	5	1,6
Kaloriferci	2	0,6
Aşçı/Aşçıbaşı	6	1,9
Garson	34	10,6
Bulaşıkçı	1	0,3
Diğer	3	0,9
Huzurevinde Görev Yapılan Birim		
İdari Birim	36	11,2
Sağlık servisi	20	6,2
Sosyal servis	14	4,3
Fizyoterapi servisi	7	2,2
Beslenme servisi	46	14,3
Teknik servis	7	2,2
Temizlik	63	19,6
Bakım	101	31,4
Güvenlik	12	3,7
Danışma ve yönlendirme	11	3,4
Ulaştırma	5	1,6
Huzurevi Çalışanlarının Kurumdan Hizmet Alan Yaşlılara Yönelik Davranışlarını Etkileyen Etmenler*		
İş yorgunluğu	162	24
İş stresi	131	19
Personel sayısındaki yetersizlik	183	27
Uygun olmayan çalışma koşulları	55	8
Çalışanların Yaşları	24	3
Yaşlılıkla ilgili ön yargılar	17	2
Dini faktörler	10	1
Kültürel faktörler	41	6
Yaşlı bakımına ilişkin bilgi yetersizliği	62	9
Diğer	4	1
Gelecekte de Yaşlılara Hizmet Veren Bir Kuruluşta Çalışmayı İsteme Durumu		
Evet	211	65,5
Hayır	111	34,5

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir.

3.3. Huzurevi Çalışanlarının Sosyal Yaşama İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Huzurevi çalışanlarının sosyal yaşama ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, Tablo 3'te gösterilmektedir. Tabloya göre katılımcıların %70,8'i evde yaşlı bireyin bakılmasını isterken %29,2'si yaşlı bireyin evde bakılmasını istememektedir.

Araştırma kapsamındaki huzurevi görevlilerinin, %33,9'u ailedeki yaşlı bireyle çok sık, %26,9'u ara sıra, %15,9'u sık, %15,0'i çok az, %8,3'ü ise az sıklıkla yüz yüze görüşmektedir.

Huzurevi çalışanları ailedeki yaşlı bireyle telefonda görüşme sıklığı açısından değerlendirildiğinde; huzurevi çalışanlarının %36,5'i sık, %31,2'si çok sık, %21,6'sı ara sıra, %6,3'ü çok az, %4,3'ü ise az sıklıkla ailedeki yaşlı bireyle telefonda görüşmektedir.

Araştırmaya katılanlar yaşlıyla olan sosyal ilişkilerden doyum alma değişkeni açısından ele alındığında; katılımcıların %64,0'ü yaşlı ile olan sosyal ilişkilerden sık sık doyum aldığını, %36,0 ise nadiren doyum aldığını ifade etmektedir.

Tablo 3: Huzurevi Çalışanlarının Sosyal Yaşama İlişkin Görüşleri (n=322)

Sosyal Yaşama İlişkin Görüşler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evde Yaşlı Bireyin Bakılmasını İsteme Durumu		
İsterim	228	70,8
İstemem	94	29,2
Ailedeki Yaşlı Bireyle Yüz Yüze Görüşme Sıklığı (n=301)		
Çok sık	102	33,9
Sık	48	15,9
Ara sıra	81	26,9
Az	25	8,3
Çok az	45	15,0
Ailede Var Olan Yaşlı Bireyle/Bireylerle Telefonda Görüşme Sıklığı (n=301)		
Çok sık	94	31,2
Sık	110	36,5
Ara sıra	65	21,6
Ailede Var Olan Yaşlı Bireyle/Bireylerle Telefonda Görüşme Sıklığı (n=301)		
Az	13	4,3
Çok az	19	6,3
Yaşlı ile Olan Sosyal İlişkilerden Doyum Alma Durumu		
Nadiren	116	36,0
Sık sık	206	64,0

*n sayısı ebeveynleri yaşayanlar üzerinden alınmıştır.

3.4. Huzurevi Çalışanlarının Yaşlılara Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 4: Huzurevi Çalışanlarının Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği	N	Min.	Max.	X	Ss
	322	60,00	128,00	97,60	10,08

Tablo 4'te, huzurevi çalışanlarının Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları verilmiştir. Çalışanların yaşlılara karşı tutum puanları, 156 puan üzerinden 60 ile 128 puan arasında değişmektedir. Huzurevi çalışanlarının Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması 97,60; standart sapması ise 10,08 olarak hesaplanmıştır. Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği puan ortalamasının "128'e yakın olması huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Başka bir deyişle huzurevi çalışanları yaşlılara karşı olumlu tutuma sahiptir. Huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarında etkili olan bağımsız değişkenlere ilişkin bulgular, Tablo 1,2,3'te sunulmuştur.

Huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanı ortalamaları ile çalışanların sosyo-demografik, çalışma yaşamına ve sosyal yaşama ilişkin özellikleri arasında anlamlı farklılık gösteren bağımsız değişkenler alt başlıklar şeklinde aşağıda gösterilmektedir.

3.4.1. Yaş

Huzurevi çalışanlarının yaş grupları açısından yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalamasına bakıldığında; 20-30 yaş aralığındakilerin 200,84, 31-40 yaş aralığındakilerin 168,12, 41-50 yaş aralığındakilerin 149,68 ve 51-65 yaş aralığındakilerin ise 161,75 olduğu saptanmıştır. Huzurevi çalışanlarının yaşlarına göre yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 8,453$; $p < 0,05$). 20-30 yaş arasındaki huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgumuz; Özdemir (2009)'in, Soyuer vd. (2010)'nin, Başaran (2018)'in, Şahin ve Demirel (2018)'in üniversite öğrencileriyle; Hasgül (2018)'ün huzurevi çalışanlarıyla, Yılmaz, Altıok, Polat, Darıcı ve Sungur (2012)'un genç erişkinlerle, Aktürk, Aylaz, Yılmaz, Kara ve Baran (2012)'in hemşirelerle ve Leung, Logiudice, Schwarz ve Brand (2009)'in hastanelerin yaşlı bakım ünitelerinde çalışan doktorlarla yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla benzerken Vefikuluçay (2008)'in üniversite öğrencileriyle, Yılmaz ve Özkan (2010)'in hemşirelik öğrencileriyle, Güven, Uçakan-Muz ve Efe-Ertürk (2012)'ün üniversite öğrencileriyle, Karadağ, Vardar-İnkaya ve Karatay (2012)'in hemşirelik bölümü öğrencileriyle, Ceylan ve Öksüz (2015)'ün sosyal hizmet lisans öğrencileriyle, Yazıcı, Kalaycı, Kaya ve Tekin (2015)'in yaşlı bakım programı öğrencileriyle, Köse vd. (2015) üniversitelerin sağlık alanının çeşitli bölümlerinde eğitim gören öğrencilerle, Çilingir, Bulut ve Hintistan (2017)'nin hemşirelik bölümü öğrencileriyle; Adıbelli (2010)'nin hemşirelerle, Göçer (2012)'in yaşlılarla yaşayan bireylerle, Bulut (2015)'ün cerrahi hemşireleriyle, Duru-Aşiret, Türten-Kaymaz, Canbolat ve Kapucu (2015)'nin Ankara İlindeki hemşirelerle ve Koç (2017)'un sosyal hizmet çalışanlarıyla yapmış olduğu çalışmalardan farklılık göstermektedir. Araştırmamızda, 20-30 yaş arasındaki katılımcıların yaşlılara karşı tutumlarının diğer yaş gruplarına göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. İleri yaş grubunda bulunan huzurevi çalışanlarının genç yaştaki çalışanlara göre yaşlılara karşı olumlu tutumlarının daha az olmasında fiziki yeterliliklerindeki azalmanın, yorgunluk ve tükenmişliğin etkili olduğu söylenebilir.

3.4.2. Yaşlılık Kavramının Yaptığı Çağrışım

Yaşlılık kavramının huzurevi çalışanları için ne ifade ettiği açısından yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması değerlendirildiğinde; yaşlılık kavramını şefkat olarak ifade edenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 168,73, şefkat olarak ifade etmeyenlerin 146,56 olarak saptanmıştır. Yaşlılık kavramını şefkat olarak ifade etme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 9824,00$; $p < 0,05$). Yaşlılık kavramını şefkat olarak ifade edenlerin etmeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yaşlılık kavramını depresyon olarak ifade edenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 121,50, depresyon olarak ifade etmeyenlerin 171,23 olarak tespit edilmiştir. Yaşlılık kavramını depresyon olarak ifade etme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U = 5638,50$; $p < 0,05$). Yaşlılık kavramını depresyon olarak ifade edenlerin etmeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha düşük olduğu saptanmıştır.

Yaşlılık kavramını bilgelik olarak ifade edenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 194,86, bilgelik olarak ifade etmeyenlerin 151,19 olarak saptanmıştır. Yaşlılık kavramını bilgelik

olarak ifade etme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=6812,50$; $p<0,05$). Yaşlılık kavramını bilgelik olarak ifade edenlerin etmeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Yaşlılık kavramını zihinsel azalma olarak ifade edenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 131,81, zihinsel azalma olarak ifade etmeyenlerin 168,86 olarak bulunmuştur. Yaşlılık kavramını zihinsel azalma olarak ifade etme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U=6356,00$; $p<0,05$). Yaşlılık kavramını zihinsel azalma olarak ifade etmeyenlerin edenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaşlılık kavramını işe yaramazlık olarak dile getirenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 113,94, işe yaramazlık olarak dile getirmeyenlerin 165,85 olarak bulunmuştur. Yaşlılık kavramını işe yaramazlık olarak dile getirme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=2698,50$; $p<0,05$). Yaşlılık kavramını işe yaramazlık olarak dile getirenlerin getirmeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Kısaca çalışmamızda yaşlılık kavramını şefkat, bilgelik, depresyon, zihinsel azalma, işe yaramazlık olarak ifade etme durumu ile yaşlılara karşı tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (0,045; 0,000; 0,000; 0,004; 0,006; $p<0,05$).

Araştırma bulgumuza paralel olarak hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılan bir çalışmada (Altay ve Aydın, 2015), yaşlılık denildiğinde ilk akla gelen kavramın şefkat olduğunu ve YATÖ olumlu ayrımcılık alt boyut puanı ile şefkat kavramı arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu bildirilmiştir. Literatürde yaşlılık kavramının, yaşlılara yönelik tutumla ilişkisinin olmadığını belirten çalışmalarda bulunmaktadır (Yazıcı vd., 2015). Araştırmamızda, yaşlılık kavramını şefkat ve bilgelik olarak ifade eden çalışanların etmeyenlere; depresyon olarak ifade etmeyen çalışanların edenlere; zihinsel azalma ve işe yaramazlık olarak ifade etmeyen çalışanların ifade eden çalışanlara göre yaşlılara karşı tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmamızda yaşlılık denilince akla ilk gelenin şefkat (%21), hastalık (%16), güçsüzlük ve yalnızlık (%15), bilgelik (%7), zihinsel azalma ve depresyon (%6) ve bağımlılık (%5) olduğuna ulaşılmıştır (Tablo 1). Özdemir (2009) çalışmasında, yaşlılık kavramının öğrencilere hastalık (%74,9), şefkat (73,1), güçsüzlük (%64,4), yalnızlık (62,6) ve bağıllığı (%60) çağrıştırdığını belirtmiştir. Göçer (2012) Hacılar İlçesi'nde yaşlı ile yaşayan bireylerle yaptığı çalışmada, yaşlılık kavramının bireylere yalnızlık (%50,2), hastalık (%38,5), merhamet (%38,1), güçsüzlük (%31,3) ve bilgeliği (%16,2) çağrıştırdığını bildirmiştir. Ceylan ve Öksüz (2015) sosyal hizmet lisans öğrencileri ile yaptığı çalışmada, yaşlılık kavramının şefkat (%69,7), hastalık (%56,2), güçsüzlük (%50,7), bilgelik (%50,2) ve yalnızlık (%45,7) olarak algılandığını ifade etmiştir. Bulut (2015) yaptığı çalışmada, yaşlılık kavramının cerrahi hemşirelerine şefkat (%73,6), güçsüzlük (%71,5), yalnızlık (%65,0), hastalık (%64,4) ve bağımlılığı (%49,6) çağrıştırdığını tespit etmiştir. Tuncer (2018), sağlık çalışanlarının yaşlılığı şefkat (%66,0), hastalık (%17,3), bağımlılık (%9,6), güçsüzlük (%2,8) ve bilgelik (%1,9) olarak gördüğünü saptamıştır. Yetiş ve Gürbüz (2018) tarafından Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin yaşlanma yaşı, yaşlılık kavramı, yaşlı bireylere bakış açısı, yaşlılık algısı ve yaşlılıkta tercih edilen yaşam alanları vb. konularda düşüncelerini belirlemeye ilişkin yapılan bir çalışmada, yaşlı kavramının öğrencilere şefkat (%63,8), hastalık (%35,3) ve güçsüzlük (%40,9) ifadelerini çağrıştırdığı saptanmıştır. Utkualp, Yıldız ve Özdemir (2015) huzurevi personeliyle yaptığı çalışmada, katılımcıların yaşlı bireyi korunmaya muhtaç kişi (%30,8), bilge kişi (%26,9), otorite kişi (%21,2) ve bağımlı kişi (%17,3) olarak tanımladığını bildirmiştir. Söz konusu bu araştırma sonuçları, bulgumuzu desteklemektedir. Yaptığımız araştırmada, yaşlılığa atfedilen kavramların birçoğunun olumsuz olduğu görülmektedir. Bu noktada katılımcılar arasında güncel yaşamda yaşlılara ilişkin olumsuz kalıp ön yargıların önemini koruduğunu söylemek mümkündür. Yaşlılık kavramının şefkat olarak görülmesinin Türk toplumunun kültürel kodlarında bulunan yaşlıya hürmet ve sahip çıkma vb. değerlerin varlığını sürdürmesinden; bilgelik olarak düşünülmesinin yaşlının tecrübe ve bilgilerinden; depresyon, zihinsel azalma ve işe yaramazlığı çağrıştırmasının ise yaşlılık döneminde kronik hastalıkların, sağlık sorunlarının, engellilik ve kısıtlılık gibi birçok sorunun görülmesinden ve bu dönemde sosyal, ekonomik, psikolojik ve biyolojik kayıpların yaşanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

3.4.3. Huzurevinde Yaşlılarla Çalışmaktan Memnuniyet Durumu

Huzurevi çalışanlarının yaşlılarla çalışmaktan memnuniyet durumuna göre yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması ele alındığında; memnun olanların 168,60, memnun olmayanların 124,63 bulunmuştur. Huzurevi çalışanlarının yaşlılarla çalışmaktan memnuniyet durumuna göre yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=5103,00$; $p<0,05$). Yaşlılarla

çalışmaktan memnun olan huzurevi personellerinin yaşlılara karşı tutumlarının memnun olmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulgumuz, Zimmerman vd. (2005) bulgularıyla benzerlik gösterirken Ünalın, Soyuer ve Elmalı (2012)'nin ve Başer (2017)'in bulgularıyla örtüşmemektedir. Yaşlılarla çalışmaktan memnun olan huzurevi çalışanlarının memnun olmayan çalışanlara göre yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Memnuniyet bağlamında işini severek ve isteyerek yapmanın, personelin olumlu tutum sergilemesinde etkisinin olduğu düşünülmektedir.

3.4.4. Yaşlı Bireyle Çalışırken En Sık Yaşanan Sorun

Huzurevi çalışanlarının yaşlıyla çalışırken en sık yaşadığı sorunlara göre yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması incelediğinde; yaşlı bireyle çalışırken en sık yaşanan sorunu fazla beklentiler olarak belirtenlerin yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 79,81, fazla beklentiler olarak belirtmeyenlerin 99,73 olarak tespit edilmiştir. Yaşlıyla çalışırken en sık yaşanan sorunu fazla beklentiler olarak belirtme durumuna göre huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlıdır ($U=3110,50$; $p<0,05$). Yaşlı bireyle çalışırken en sık yaşanan sorunu fazla beklentiler olarak belirtenlerin belirtmeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha düşük olduğu saptanmıştır.

Yaşlı bireyle çalışırken en sık yaşanan sorunlara göre çalışanların yaşlılara karşı tutum puanı ortalamaları iletişim sorunları, memnuniyetsizlik durumları, bakım, kurum kurallarına uymama, kişilik özellikleri, sözlü veya fiziksel saldırı, fazla beklentiler, ziyaretçiler ve ekip çalışması şeklinde azalmıştır. Oyetunde, Ojo ve Ojewale (2013)'nin hemşirelerin iki hastanede (University College Hospital and Ring Road State Hospital) yaşlı bakımına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, yaşlı bakımına ilişkin olumsuz tutumları yaşlılıktaki davranış değişiklikleriyle, yaşlı bakımının zorluğuyla ve personel yetersizliğiyle ilişkilendirmiştir. Başer (2017) ise yaptığı çalışmada, huzurevinde çalışan bakım personelinin YKTÖ puanları ile bakım verirken yaşanan sorunlar arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır. Her kurumun kendine özgü doku ve iklimi, araştırmanın farklı kurumlarda ve farklı örneklemeler üzerinde yapılmış olması nedeniyle konuyla ilgili yapılmış çalışmalarda farklı sonuçların ortaya çıktığı düşünülmektedir.

3.4.5. Görev Yapılan Ünvan

Huzurevi çalışanlarının görev yaptıkları unvana göre yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması değerlendirildiğinde; huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması müdürün 111,00, müdür yardımcısının 178,93, sosyal çalışmacının 190,75, psikologun 87,86, öğretmenin 155,50, sosyologun 40,17, diyetisyenin 231,75, fizyoterapistin 50,21, hemşirenin 156,27, sağlık memurunun 152,75, doktorun 294,50, bakım personelinin 163,27, memurun 195,96, temizlik personelinin 144,98, danışma ve yönlendirme personelinin 199,44, güvenlik görevlisinin 188,71, teknisyen ve teknisyen yardımcısının 152,17, şoförün 157,80, kalorifercinin 180,00, aşçı/aşçıbaşının 239,25, garsonun 176,60, bulaşıkçının 34,00, gıda teknikerinin 189,33 bulunmuştur. Huzurevi çalışanlarının görev yaptıkları unvana göre yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\lambda^2=39,354$; $p<0,05$). Doktorun yaşlılara karşı tutumunun diğer unvan gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma bulgumuz Ögenler, Yapıcı, Taşdelen ve Akça (2012)'nin ve Koç (2017)'un bulgularıyla örtüşürken Naldan, Kara, Soyalp ve Gürol (2018)'un, Kıssal ve Okan (2018)'in bulgularıyla uyumlu değildir. Araştırmamızda, yaşlılara yönelik tutumlar noktasında en olumlu tutum sergileyenler sırasıyla doktor, aşçı/aşçıbaşı, diyetisyen, danışma ve yönlendirme personeli, memur ve sosyal çalışmacılar olarak sıralanmaktadır. Koç (2017)'un sosyal hizmetler alanında çalışan profesyonellerle yaptığı çalışmada en başta sağlık servisi çalışanları olmak üzere sırasıyla çocuk gelişimciler, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları ve psikologların yaşlılara karşı en az olumsuz tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Yapılmış araştırmalardaki bulgu farklılıklarının, meslek gruplarının görev alanlarından ve çalışma şartlarından kaynaklandığı varsayılmaktadır.

3.4.6. Huzurevinde Görev Yapılan Birim

Huzurevinde görev yapılan birim açısından huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması ele alındığında; idari birimde çalışanların 183,83, sağlık servisinde çalışanların 171,48, sosyal serviste çalışanların 106,43, fizyoterapi servisinde çalışanların 50,21, beslenme servisinde çalışanların 184,90, teknik serviste çalışanların 190,14, temizlikte çalışanların 147,69, bakımda çalışanların 163,48, güvenlikte çalışanların 188,71, danışma ve yönlendirmede çalışanların 128,00 ve ulaşırmada çalışanların 157,80 olduğu tespit edilmiştir. Huzurevi çalışanlarının görev yaptıkları birime göre yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\lambda^2=24,693$; $p<0,05$). Teknik servis çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde, huzurevinde görev yapılan

birime göre çalışanların yaşlılara ilişkin tutumları hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Araştırmamızda, teknik serviste görev yapan personelin yaşlılara karşı tutumlarının diğer birimlerde görev yapanlara göre daha olumlu olduğu görülmekte birlikte bunda, teknik servis çalışanlarının yaptığı işin niteliğinin (mekanik bir işle uğraşmasının) etkili olduğu düşünülmektedir.

3.4.7. Çalışanların Kurumdan Hizmet Alan Yaşlılara Yönelik Davranışını Etkileyen Etmen

Huzurevi çalışanlarının kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmenlere göre yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması incelendiğinde; kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmeni dini faktörler olarak bildiren çalışanların yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması 100,40, dini faktörler olarak bildirmeyenlerin 163,46 olarak tespit edilmiştir. Kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmeni dini faktörler olarak bildirme açısından huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=949,00$; $p<0,05$). Araştırmamızda kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmeni dini faktörler olarak bildiren çalışanların bildirmeyenlere göre yaşlılara karşı daha az olumlu tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Literatürde, huzurevi çalışanlarının kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışlarını etkileyen etmenlere göre yaşlılara yönelik tutumları hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

3.4.8. Gelecekte de Yaşlılara Hizmet Veren Bir Kuruluşta Çalışmayı İsteme Durumu

Gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteme durumu değişkeni açısından huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması ele alındığında; çalışmak isteyenlerin 171,14, çalışmak istemeyenlerin 143,17 olduğu saptanmıştır. Huzurevi çalışanlarının gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteme durumuna göre yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U=9675,50$; $p<0,05$). Gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteyen huzurevi çalışanlarının çalışmak istemeyenlere göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmamıza benzer şekilde Ceylan ve Öksüz (2015)'ün Yalova Üniversitesi'nde ki sosyal hizmet lisans öğrencileriyle yaptığı çalışmada, YATÖ toplam puan ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları ile yaşlı bireyle çalışmayı isteme durumu arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Araştırmamızdan farklı olarak Yılmaz ve Özkan (2010)'ın ve Koç (2017)'un yaptığı çalışmada yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteme durumu ile yaşlılara karşı tutum arasında anlamlı bir farklılığın olmadığına ulaşılmıştır. Araştırmamızda, gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteyenlerin istemeyenlere göre yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

3.4.9. Evde Yaşlı Bireyin Bakılmasını İsteme Durumu

Evde yaşlı bireyin bakılmasını isteme durumu yönünden huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması değerlendirildiğinde; bakılmasını isteyenlerin 176,78, bakılmasını istemeyenlerin 124,43 olarak bulunmuştur. Huzurevi çalışanlarının evde yaşlı bireyin bakılmasını isteme durumuna göre yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=7231,50$; $p<0,05$). Evde yaşlı bireyin bakılmasını isteyen huzurevi çalışanlarının istemeyen çalışanlara göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz, Altıok, Polat, Darıcı ve Sungur (2012)'un genç erişkinlerle, Ayaz-Alkaya ve Birimoğlu-Okuyan (2017)'in hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, evde yaşlı bireyin bakılmasını isteme durumu ile yaşlılara yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu çalışma sonuçları, araştırma bulgumuzla uyumludur. Araştırmamızda, evde yaşlı bireyin bakılmasını isteyen çalışanların yaşlılara karşı tutumlarının bakılmasını istemeyen çalışanlara göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Yaşlı bireye bakım vermek isteyen çalışanların olumlu tutum sahibi olmaları muhtemel bir sonuçtur.

3.4.10. Ailedeki Yaşlı Bireyle Yüz Yüze Görüşme Sıklığı

Ailedeki yaşlı bireyle yüz yüze görüşme sıklığı bakımından huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalaması incelendiğinde; çok sık görüşenlerin 154,07, sık görüşenlerin 185,52, ara sıra görüşenlerin 142,01, az görüşenlerin 140,24, çok az görüşenlerin 129,37 olduğu saptanmıştır. Huzurevi çalışanlarının ailedeki yaşlı bireyle yüz yüze görüşme sıklığına göre yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2=11,720$; $p<0,05$). Ailedeki yaşlı bireyle yüz yüze sık görüşenlerin yaşlılara karşı tutumlarının diğer gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde ailedeki yaşlı bireyle görüşme sıklığı ile yaşlılara karşı tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığını (Boz vd., 2017) bildiren çalışmaların yanı sıra yaşlı bireyle görüşme sıklığı ile yaşlılara

karşı tutum arasında anlamlı bir farkın olduğunu (Koç, 2017; Başaran, 2018) bildiren çalışmalarda bulunmaktadır. Araştırmamızda öncelikli olarak yaşlı bireyle yüz yüze sık görüşenlerin ve daha sonra çok sık görüşenlerin, yaşlılara karşı tutumlarının diğer gruplardan daha olumlu olduğuna ulaşılma ile birlikte tutumların daha olumlu olmasında, ailedeki yaşlı bireye karşı duyulan sorumluluk duygusunun etkili olduğu düşünülmektedir.

3.4.11. Ailede Bulunan Yaşlı Birey/Bireylerle Telefonda Görüşme Sıklığı

Ailede bulunan yaşlı bireyle/bireylerle telefonda görüşme sıklığı yönünden huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanları sıra ortalamasına bakıldığında; çok sık görüşenlerin 156,87, sık görüşenlerin 166,21, ara sıra görüşenlerin 131,68, az görüşenlerin 121,04, çok az görüşenlerin 120,50 olduğu tespit edilmiştir. Huzurevi çalışanlarının ailede bulunan yaşlı bireyle/bireylerle telefonda görüşme sıklığına göre yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2=10,879$; $p<0,05$). Ailede bulunan yaşlı bireyle/bireylerle telefonda sık görüşen çalışanların diğer gruplara göre yaşlılara karşı tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgumuz, literatürde yapılmış araştırma sonuçlarıyla uyumlu değildir (Koç, 2017). Çalışmamızda en başta ailede bulunan yaşlı birey/bireylerle telefonda sık görüşenlerin ve daha sonra çok sık görüşenlerin yaşlılara karşı tutumlarının diğer gruplardan daha olumlu olduğu bulunmuştur.

3.4.12. Yaşlı ile Sosyal İlişkilerden Doyum Alma Durumu

Yaşlı ile olan sosyal ilişkilerden doyum alma durumu bakımından huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutumlarına ilişkin puanları sıra ortalaması değerlendirildiğinde; nadiren doyum alan çalışanların 146,62, sık sık doyum alan çalışanların 169,88 olduğu bulunmuştur. Huzurevi çalışanlarının yaşlıyla olan sosyal ilişkilerden doyum alma durumuna göre yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemlidir ($U=10222,00$; $p<0,05$). Yaşlı ile olan sosyal ilişkilerden sık sık doyum alan çalışanların yaşlılara karşı tutumunun nadiren doyum alan çalışanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yılmaz ve Özkan (2010)'ın ve Karadağ vd. (2012) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada, yaşlı ile sosyal ilişkilerden doyum alma durumu ile YATÖ alt ölçek puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma sonuçları, araştırmamızın sonucuyla örtüşmektedir. Araştırmamızda, yaşlı ile sosyal ilişkilerden sık sık doyum alan çalışanların yaşlılara karşı tutumlarının nadiren doyum alan çalışanlara göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun çalışanların yaşlı bireylerle çeşitli mekanlar da ve zamanlarda paylaşımlarda bulunarak doyum alma durumunun artmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Huzurevi çalışanlarının Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamasının, 97,60; YKTÖ'den alınan minimum puanın "60", maksimum puanın ise "128" olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bu sonuç, huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı olumlu tutum sahibi olduklarını göstermektedir (Tablo 4).

Huzurevi çalışanlarının yaşlılara karşı tutum puanları ortalamasının; çalışanların sosyo-demografik özelliklerine [yaş, yaşlılık kavramının yaptığı çağrışım (şefkat, depresyon, bilgelik, zihinsel azalma ve işe yaramazlık)], çalışma yaşamına ilişkin özelliklerine [huzurevinde yaşlılarla çalışmaktan memnuniyet durumu, yaşlı bireyle çalışırken en sık yaşanan sorun (yaşlının fazla beklentileri), görev yapılan unvan, huzurevinde görev yapılan birim, çalışanların kurumdan hizmet alan yaşlılara yönelik davranışını etkileyen etmen (dini faktörler), gelecekte de yaşlılara hizmet veren bir kuruluşta çalışmayı isteme durumu] ve sosyal yaşama ilişkin görüşlerine (evde yaşlı bireyin bakılmasını isteme durumu, ailedeki yaşlı bireyle yüz yüze görüşme sıklığı, ailede bulunan yaşlı birey/bireylerle telefonda görüşme sıklığı ve yaşlı ile sosyal ilişkilerden doyum alma durumu) göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Huzurevi çalışanlarının yaşlılara yönelik olumlu tutumlarının daha da artırılması ve devamlılığının sağlanması noktasında çalışanlara; aile bağlarının güçlendirilmesine yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması, evde yaşlı bireyin bakılması istemeyen çalışanların yaşlıya destek olması ve yaşlının ihtiyaçlarını karşılaması bağlamında sorumluluk alması konusunda bilinçlendirilmesi ve maddi açıdan desteklenmesi, huzurevinde çalışırken en sık yaşanan sorunun yaşlının fazla beklentilerinin olması bağlamında yaşlının fazla beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesi ve sorunun çözümü için tedbirlerin alınması, Cuma hutbelerinde ve dini sohbetlerde yaşlıya/ataya saygı, hürmet, bakım vb. konulara daha geniş yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Adıbelli, D. (2010). *Hemşirelerin Geriatrik Hasta Bakımında Karşılaştıkları Güçlüklerin ve Tutumlarının Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Adıbelli, D., Türkoğlu, N., ve Kılıç, D. (2013). Öğrenci Hemşirelerin Yaşlılığa İlişkin Görüşleri ve Yaşlılara Karşı Tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, S. 1, 2-8.
- Akdemir, N., Çınar, F. İ., ve Görgülü, Ü. (2007). Yaşlılığın Algılanması ve Yaşlı Ayrımcılığı. *Turkish Journal of Geriatrics*, S. 4, 215-222.
- Akgün, S., Bakar, Ç., ve Budakoğlu, I. İ. (2004). Dünya'da ve Türkiye'de Yaşlı Nüfus Eğilimi, Sorunları ve İyileştirme Önerileri. *Türk Geriatri Dergisi*, S. 2, 105-110.
- Aktürk, Ü., Aylaz, R., Yılmaz, R., Kara, A., ve Baran, H. (2012). Hemşirelerin Yaşlılara Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Türk Geriatri Dergisi*, 2012/15 Özel Sayı, 67.
- Altay, B., ve Aydın, T. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, S. 1, 11-18.
- Arpacı, F. (2005). *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*. Ankara: Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Eğitim ve Kültür Yayınları.
- Arun, Ö., ve Pamuk, D. (2014). Kurumsal Bakım Sektöründe Agesim: Yaşlı Bakım Personelinin Yaşlanma ve Yaşlılığa İlişkin Ayrımcı Tutumlarının Nedenleri ve Müdahale Önerileri. *Mediterranean Journal of Humanities*, S. 2, 19-33.
- Asımgil, S., ve Çekmegil, A. (2010). *Yaşamın Dört Kritik Dönemi: Çocukluk-Gençlik-Yetişkinlik-Yaşlılık*. İstanbul: Çelik Yayınevi.
- Ayaz-Alkaya, S., ve Birimoğlu-Okuyan, C. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Bireylere Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, S. 1, 43-52.
- Başaran, Ö. (2018). *Süleyman Demirel Üniversitesi Son Sınıf Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Etkileyen Etmenler*. Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta.
- Başer, G. (2017). *Huzurevinde Çalışan Bakım Personelinin Yaşlılara Karşı Tutum ve Ayrımcılık Düzeyleri İle İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Boz, H., Gökçe, N., Özüstün-Kıral, A., Mutlu, E., Selvi, N., Ünlü, D., ve Yılmaz, G. (2017). Sağlık Bilimleri Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Kastamonu Sağlık Akademisi*, S. 1, 1-23.
- Bulut, E. (2015). *Cerrahi Hemşirelerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Ceylan, H., ve Öksüz, M. (2015). Sosyal Hizmet Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 39, 459-466.
- Çilingir, D., Bulut, E., ve Hintistan, S. (2017). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, S. 3, 137-143.
- Çilingiroğlu, N., ve Demirel, S. (2004). Yaşlılık ve Yaşlı Ayrımcılığı. *Türk Geriatri Dergisi*, S. 4, 225-230.
- Duru-Aşiret, G., Türten-Kaymaz, T., Canbolat, Ö., ve Kapucu, S. (2015). Hemşirelerin Yaşlıya İlişkin Tutumları. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, S. 1, 10-20.
- Göçer, Ş. (2012). *Hacılar İlçe Merkezinde Yaşlılarla Yaşayan Bireylerin Yaşlılık ve Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Güven, Ş., Uçakan-Muz, G., ve Efe-Ertürk, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Bu Tutumların Bazı Değişkenlerle İlişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, S. 2, 99-105.
- Hasgül, E. (2018). *Empati Eğitim Programının Huzurevi Çalışanlarının Empati Becerileri ve Yaşlı Ayrımcılığına Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi: Kastamonu, Tosya Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- <http://www.bingol.edu.tr/media/205521/sayt-bolum9-Arastirma-Yontem-ve-Tekniklerinin-Secimi.pdf> (07 Aralık 2020).
- Karadağ, E., Vardar-İnkaya, B., ve Karatay, G. (2012). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, S. 2, 31-40.
- Kılıç, D., ve Adıbelli, D. (2011). The Validity and Reliability of Kogan's Attitude toward Old People Scale in Turkish Society. *Health*, S. 9, 602-608.
- Kıssal, A., ve Okan, F. (2018). Tokat İlinde Aile Sağlığı Merkezi Sağlık Çalışanlarının, Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, S. 4, 202-212.
- Koç, N. E. (2017). *Sosyal Hizmetler Alanında Çalışan Profesyonellerin Yaşlılığa Karşı Tutumlarının ve Geriatrik Yetkinliklerinin Belirlenmesi: Ankara Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köse, G., Ayhan, H., Taştan, S., İyigün, E., Hatipoğlu, S., ve Açikel, C. H. (2015). Sağlık Alanında Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Güllhane Tıp Dergisi*, S. 57, 145-151.
- Lantis, K., Green, C. P., ve Joyce, S. (2002). *Providers and Quality of Care. New Perspectives on Quality of Care 3*. Washington: Population Council and Poulation Reference Bureau.
- Leung, S., Logiudice, D., Schwarz, J., ve Brand, C. (2011). Hospital Doctors' Attitudes towards Older People. *Internal Medicine Journal*, S. 41, 308-314.
- Naldan, M. E., Kara, D., Soyalp, C., ve Gürol, A. (2018). Yoğun Bakım Ünitelerinde Çalışan Sağlık Personelinin Yaşlılığa İlişkin Ayrımcı Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Bakırköy Tıp Dergisi*, S. 1, 8-16.

- Olak, A., ve Tümer, A. (2017). Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, S. 14, 53-67.
- Oyetunde, M. O., Ojo, O. O., ve Ojewale, L. Y. (2013). Nurses' Attitude towards the Care of the Elderly: Implications for Gerontological Nursing Training. *Journal of Nursing Education and Practice*, S. 7, 150-158.
- Ögenler, O., Yapıcı, G., Taşdelen, B., ve Akça, T. (2012). Mersin İlinde Bir Grup Hekimin Yaşlı Ayrımcılığı Hakkındaki Görüşleri. *Turkish Journal of Geriatrics*, S. 4, 409-415.
- Özdemir, Ö. (2009). *Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, Ö., ve Bilgili, N. (2014). Sağlık Hizmetlerinde Yaşlı Ayrımcılığı. *Güllhane Tıp Dergisi*, S. 2, 128-131.
- Palmore, E. B. (1999). *Ageism: Negative and Positive*. New York: Springer Publishing Company.
- Soyuer, F., Ünalın, D., Güleser, N., ve Elmalı, F. (2010). Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Bu Tutumların Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, S. 2, 20-25.
- Şahin, H., ve Demirel, B. (2018). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 59, 1114-1120.
- Tuncer, F. (2018). *Birinci Basamak Sağlık Hizmeti Veren Kurumlarda Çalışan Sağlık Personelinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- TÜİK. (2020). *İstatistiklerle Yaşlılar, 2019*. Haber Bülteni. Sayı: 33712.
- UN. (2017). *Department of Economic and Social Affairs Population Division World Population Prospects The 2017 Revision*. United Nations New York: ESA/P/WP/248.
- Utkualp, N., Yıldız, H., ve Özdemir, A. (2015). Huzurevi Çalışanlarının Yaşlı ve Yaşlı Bakımına İlişkin Görüş ve Tutumlarının Etik Açısından Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri*, S. 3, 93-102.
- Ünalın, D., Soyuer, F., ve Elmalı, F. (2012). Geriatri Merkezi Çalışanlarında Yaşlı Tutumunun Değerlendirilmesi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, S. 3, 115-120.
- Vefikuluçay, D. (2008). *Üniversitede Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Wade, S. (1999). Promoting Quality of Care for Older People: Developing Positive Attitudes to Working With Older People. *Journal of Nursing Management*, S. 6, 339-347.
- Yazıcı, S. Ö., Kalaycı, I., Kaya, E., ve Tekin, A. (2015). Yaşlı Bakım Programı Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, S. 2, 77-87.
- Yetiş, G., ve Gürbüz, P. (2018). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlılık Kavramı ve Yaşlılar Hakkındaki Düşüncelerinin Belirlenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, S. 1, 26-33.
- Yılmaz, E., ve Özkan, S. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, S. 2, 35-53.
- Yılmaz, M., Altıok, M., Polat, B., Darıcı, M., ve Sungur, M. A. (2012). Genç Erişkinlerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Turkish journal of Geriatrics Dergisi*, S. 4, 416-423.
- Zimmerman, S., Williams, C. S., Reed, P. S., Boustani, M., Preisser, J. S., Heck, E., ve Sloane, P. D. (2005). Attitudes, Stress and Satisfaction of Staf Who Care for Residents With Dementia. *The Gerontologist*, S. 1, 96-105.